

“IK GELOOF IN ERKENDE ONGELIJKHEID”

Toen Hannah Bijlsma (28) haar vwo-diploma op zak had, was de volgende stap haar volkomen duidelijk. Ze wilde én wetenschapper worden, én voor de klas staan. Ze deed de Academische Pabo en combineert lesgeven aan groep 3 nu met haar promotieonderzoek. Als bestuurslid van Beroepsvereniging Academici Basisonderwijs (BAB) pleit ze voor meer erkenning voor academische leerkrachten in het basisonderwijs.

VOOR DE ENKELING DIE HET NOG NIET WIST, WAT IS EEN ACADEMISCHE LEERKRACHT?

“Iemand die universitair is opgeleid met een bachelor of master, of allebei, en die leerkracht is. Op zich is dat niet nieuw, je kunt bijvoorbeeld al heel lang met een master Onderwijskunde voor de klas staan. Maar de Academische Pabo bestaat pas tien jaar, relatief kort.”

HOVEEL VAN DEZE LEERKRACHTEN STAAN INMIDDELS VOOR DE KLAS?

“Er zijn nu grofweg twaalfhonderd afgestudeerden. Anderhalf jaar geleden is onderzoek gedaan naar hoeveel van hen er op de basisschool belanden. Ongeveer tweederde, zo bleek. Er werd ook gevraagd wat ervoor nodig was om dat percentage in de school te houden. Een verbreding van werkzaamheden bleek een absolute reden om te blijven. Als deze academische leerkrachten naast hun werk van meester of juf niet óók nog andere werkzaamheden kunnen verrichten, vertrekken ze eerder. En dat geldt voor mijzelf ook.”

HOE GEEF JIJ ER INVULLING AAN?

“Ik heb de ideale combinatie. Ik doe mijn promotieonderzoek aan de Universiteit Twente én sta twee dagen per week voor groep 3 van De Cirkel in Assen. Groep 3 en 8 vind ik de mooiste groepen. Met groep 3 kun je heel concreet werken aan doelen, en de ontwikkeling gaat zo snel in zo'n jaar. Hetzelfde geldt voor groep 8, die kinderen zijn binnen een jaar ineens prepubers. Je wilt ze aan het eind van dat jaar echt van school af hebben, dat is zo mooi.”

WAAROM IS HET ZO BELANGRIJK DAT OOK ACADEMISCHE LEERKRACHTEN VOOR DE KLAS STAAN?

“Ze hebben andere vaardigheden aangeleerd. Ze kunnen analytischer denken, verder denken dan hun neus lang is. Het is niet gezegd dat reguliere leerkrachten dat niet kunnen, maar academische leerkrachten zijn echt opgeleid tot wetenschapper, die onderzoekende houding zit erin. Ze worden getraind in het doen van onderzoek en leren de koppeling naar de praktijk maken. Dat is zo waardevol.”

“Mijn duo-collega en ik zijn voor mij de ideale combinatie”

WAT HEeft JOUW GROEP 3 AAN HET FEIT DAT JIJ ACADEMISCH GESCHOOLED BENT?

“In mijn klas zet ik mijn leerlingen actief aan het denken. Ik zorg dat ze niet zomaar iets voor waar aannemen. Ik weet daarnaast vanuit mijn eigen onderzoek wat de kenmerken van effectief leerkrachtgedrag zijn. Een concreet voorbeeld: aan het begin van de les leg ik duidelijk uit wat we gaan leren. En aan het eind kom ik erop terug. De kinderen leren daardoor beter. Wat ik ook in mijn onderzoek heb ontdekt, is dat het hebben van een relatie met leerlingen heel belangrijk is. Al die kennis kan ik meteen toepassen.”

ZIEN JE COLLEGA'S JOUW TOEGEVOEGDE WAARDE OOK?

“De samenwerking met mijn duo-collega is echt geweldig. We vullen elkaar zo goed aan en erkennen elkaars kwaliteiten. Ze is 55 en staat al meer dan 25 jaar voor kleuters en groep 3. Ik leun enorm op haar ervaringen. Zij kan heel goed creatief opdrachten bedenken, heeft een enorm repertoire aan activiteiten. Dat heb ik niet.

Ik laat haar daarin enorm vrij en leer van haar. Zij laat mij vrij in mijn wetenschappelijke onderzoek, het maken van evaluaties en het delen van literatuur. Ik zie ons als de ideale combinatie.”

WIN-WIN VOOR IEDEREEN DUS?

“Nou, voor mijn duo-collega en onze leerlingen dus wel. Maar mijn kwaliteiten worden in mijn team niet ingezet, en dat vind ik jammer. Ik mis in ons onderwijssysteem erkenning van de academische leerkracht. In het onderwijs overheerst het gelijkheidsdenken. Je bent leerkracht en dat is het. Er is weinig ruimte voor andere specialisaties, voor afwijken. Ik vind dat er meer moet gebeuren met erkende ongelijkheid. Van: “Jij bent daarvoor opgeleid, dus dat is jouw expertise.” Schoolleiders spelen daarin een heel belangrijke rol. Die moeten het zien en benutten. Maar hun neiging is vooralsnog meer om te zeggen: ‘Ga eerst maar eens vijf jaar voor de klas staan en de vaardigheden ontwikkelen van regulier leraar zijn.’ Zonde, je mist dan zoveel kansen.”

WERKT DAT DEMOTIVEREND?

“Absoluut. Stel: een academische leerkracht wil fulltime voor de klas. Die heeft een prachtige rugzak met bagage die hij kan inzetten. Maar die academische vaardigheden, daar mag hij niks mee. Als een schoolleider zo'n leerkracht eerst vijf jaar 'gewoon' voor de klas laat staan, is hij binnen een mum van tijd verdwenen. Want hij wil juist meer dan alleen leerkracht zijn. Er is zoveel waarvoor academische leerkrachten meteen vanaf het begin al ingezet kunnen worden: innovatie, strategie, het leiden van projectgroepen, personeelsbeleid, schoolbeleid. En het is dé manier om die leraren binnen te houden.”

WAAROM GEBEURT HET DAN NOG ZO WEINIG?

“Schoolleiders zitten met het lerarentekort. Als je leerkrachten vijf dagen in de klas kunt hebben, wil je ze gewoon vijf dagen voor de klas. Ze vrij roosteren voor een dag onderzoek lukt niet. Maar mijn gedachte is toch: doe het wel, anders raak je ze helemaal kwijt. Daarnaast is er ook wel de angst bij schoolleiders dat reguliere leerkrachten zullen denken: ze is net op school, en nu gaat ze mij vertellen wat ik moet doen? Zal ze misschien zelfs taken van de schoolleider overnemen? Ik merk bij mijn duo-collega niks van die negativiteit. Maar bij veel andere leerkrachten toch wel. Op mijn stageschool werd ik vrij sceptisch benaderd. Het is moeilijk je dan staande te houden.”

WAT IS EEN WERKBARE OPLOSSING?

“Elke school zou om te beginnen functieomschrijvingen moeten hebben, ook specifiek voor academische leerkrachten. De salarisschalen zijn al herschreven: daar is nu erkenning voor de functie van academische leraar. Maar het moet ook terugkomen in functieomschrijvingen. Ik denk dat het essentieel is dat je in HR-beleid duidelijk omschrijft welke poppetjes er nodig zijn in een school.”

WAT IS DE IDEALE EN HAALBARE VERDELING OP EEN SCHOOL?

“Minimaal twee academische leerkrachten op een school, maar streef naar minimaal 20 tot 30 procent. En probeer vervolgens te zorgen dat alle leerkrachten iets meekrijgen van de expertise van die academische leerkrachten, zodat iedereen er iets aan heeft.”

“Je kunt elkaar zo mooi aanvullen”

HEEFT EEN ACADEMISCHE LEERKRACHT OOK 'ZWAKTES' DIE EEN REGULIERE NIET HEEFT?

“Begrijp me niet verkeerd. Een academische leerkracht is geen betere leerkracht. Misschien wel juist niet. Maar je kunt elkaar zo mooi aanvullen. Ik heb zelf bijvoorbeeld soms wel moeite om in opdrachten en activiteiten terug te gaan naar de basis van groep 3. Ik geef les op een christelijke basischool. Ik stel wel eens kritische vragen bij Bijbelverhalen, waarbij ik dan vergeet dat het nog

Actieplan Academici PO

Op vrijdag 13 september ondertekenden zeven bestuurders namens hun achterban (BAB, VSNU, PO-Raad, AVS, CNV, AOB en Netwerk Universitaire Pabo's) het Actieplan Academici PO. 'De start van een samenwerking tussen deze partijen om academische leerkrachten zó in te zetten, dat hun vaardigheden en kennis optimaal kunnen bijdragen aan de ontwikkeling van het onderwijs in hun eigen klas, in de school, binnen het bestuur en sectorbreed. Het actieplan omvat onder meer een nieuwe masteropleiding voor zij-instroom en de ontsluiting van vakliteratuur voor leraren. Ook zal er gestart worden met de ontwikkeling van een Primoraat, waarbij een onderzoeksgroep onderzoek kan gaan doen binnen een school. Verspreid over het land worden bovendien regiobijeenkomsten georganiseerd. Meer informatie vind je op www.bab.nl

maar groep 3 is. En in teamvergaderingen stel ik soms simpelweg te veel vragen. Mijn huidige schoolleider vindt dat fijn. Maar ik merk dat andere leerkrachten soms denken: nou nou. Op mijn vorige school werd me gezegd dat ik echt minder waaromvragen moest stellen. Ik ben er snel weggegaan. Ik vind die kritische houding belangrijk.”

GRAPPIG, WANT JUIST OOK KINDEREN VRAGEN VAAK 'WAAROM'?

“Het is zo'n belangrijke vraag! Als een leerling een som moet oplossen, vraag ik al door. Wat is twee plus drie? Een jongen antwoordde: “Vijf.” “Waarom dan”, vroeg ik hem. Hij kon het niet uitleggen. Ik heb hem geholpen het te beantwoorden: dat is niet makkelijk als je automatisch rekt. Maar als er moeilijkere sommen komen, moet hij nog wel weten wat de strategie van het maken van sprongtjes ook alweer is.”

MERK JE AAN JE LEERLINGEN DAT ZIJ HET VERSCHIL ZIEN TUSSEN EEN ACADEMISCHE EN REGULIERE LEERKRACHT?

“Dat zou leuk zijn. Ik denk het wel. Ik vertel heel vaak aan mijn leerlingen over het werk dat ik doe als ik niet voor de klas sta. Ik was vorige week in Stockholm op een paar scholen. Ik heb wel een half uur aan mijn klas verteld hoe het er in die klassen aan toe ging. Ik wil ze laten zien dat dit een heel mooi beroep is, en wat het allemaal kan inhouden. Misschien dat het wel maakt dat zij hierdoor later ook voor de klas willen.”